

MemoriiJurnale

Ion Ioanid s-a născut în 1926, la 28 martie, la moșia tatălui său din comuna Ilovăț, județul Mehedinți. Tot acolo, în casa părintească, a fost botezat de preotul din sat. Naș l-a avut pe Octavian Goga, căruia tatăl lui, Tilică Ioanid, i-a fost „prieten nedespărțit de-a lungul întregii vieți atât de agitate a generației lor, de la înfăptuirea României Mari și în perioada dintre cele două războaie mondiale“.

Ion Ioanid a urmat cele patru clase primare la școala din satul natal. Liceul l-a făcut la București: primele șase clase la Colegiul Național „Sf. Sava“ și ultimele două la Liceul „Spiru Haret“. Bacalaureatul și l-a luat în 1944, împreună cu absolvenții liceelor din Turnu Severin, în localul școlii din comuna Sișești, comună în care, din cauza bombardamentelor anglo-americane, se aflau refugiați și profesori, și candidați.

În toamna aceluiași an, din cauza invaziei sovietice, ajungând cu întârziere în București, a pierdut termenul de înscriere la facultate. În 1945, a intrat la Facultatea de Drept, dar în anul III a fost exmatriculat din cauza „originii sociale nesănătoase“.

Arestat în 1949, a fost eliberat după numai câteva zile, pentru ca în 1952 să fie din nou arestat, judecat și condamnat, pentru „înaltă trădare“, la 20 de ani muncă silnică.

A fost eliberat după 12 ani, în 1964, în urma decretului nr. 411 de grațiere a deținuților politici.

În 1969 a plecat în străinătate; în R.F. Germania i s-a acordat azil politic, statut de care s-a bucurat până la moartea sa. Stabilit la München, a lucrat în primul an ca muncitor necalificat. După aceea, timp de douăzeci de ani, până la pensionare, a fost crainic la secția română a postului Radio Europa Liberă. A murit pe 12 octombrie 2003, la München, unde a și fost înmormântat alături de soția sa, Nora Ioanid.

ION IOANID

ÎNCHISOAREA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

VOLUMUL I
1949, 1952–1954

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Ana Barbu
Coperta: Ioana Nedelcu

Tipărit la Proeditură și Tipografie

© HUMANITAS, 1999, 2000, 2002, 2013

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IOANID, ION

Închisoarea noastră cea de toate zilele / Ion Ioanid. –

Ed. a 3-a, rev. – București: Humanitas, 2013

3 vol.

ISBN 978-973-50-4203-5

Vol. 1 : 1949, 1952–1954. – Index. – ISBN 978-973-50-4204-2

343.8(498)(0:82-94)

821.135.1-94

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online : www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice : 0372 743 382 / 0723 684 194

*Încep să-mi dau seama că numai caracterul importă.
Convingerea politică, părerile filozofice, originea
socială, credința religioasă nu sînt decît accidente ;
numai caracterul rămîne după filtrările produse
în anii de pușcărie ori de viață...*

N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*

Nota autorului

Cînd, cu ani în urmă, m-am apucat să-mi aștern pe hîrtie amintirile din închisoare, am făcut-o cu gîndul ca tot ceea ce memoria mea a reținut (nume de oameni, fapte și întîmplări) să rămînă mărturie și să folosească, împreună cu multe alte dovezi ce vor trebui strînse, la reconstituirea întregului adevăr despre viața deținuților politici sub regimul comunist din România.

Am încercat să fiu cît mai obiectiv posibil, relatînd fără patimă despre cele trăite și văzute în jurul meu în cei doisprezece ani de detenție.

Am descris oamenii pe care i-am întîlnit de-a lungul acestei perioade așa cum i-am cunoscut.

Am cunoscut oameni minunați, care prin caracterul lor ireproșabil, prin demnitatea atitudinii și-au dovedit în cele mai grele situații iubirea față de aproape, camaraderia și spiritul de solidaritate și care au fost pentru noi exemplu și stimulent, întărindu-ne moralul și încrederea în semenii noștri.

În schimb, dacă pentru alții am întrebuințat cuvinte prea aspre și calificative prea grele, n-am făcut-o atît pentru a-i judeca și condamna pe ei, cît pentru a-i acuza de crimă pe cei care, folosind împotriva lor amenințarea, teroarea, tortura fizică și morală, frigul și înfometarea, i-au împins pe panta compromisurilor pînă la ultima limită a degradării morale.

Faptul că unii din ei au ajuns să se desolidarizeze de masa deținuților sau să decadă într-atît încît să-și denunțe camarazii nu-i exclude de pe lunga listă a victimelor dictaturii comuniste.

Nu știu dacă voi reuși să parcurg din nou, pînă la capăt, cei doisprezece ani de închisoare, despre care mi-am propus să depun mărturie. Voi persevera însă pe calea pe care am pornit-o, bucurîndu-mă în continuare de sprijin și încurajare din partea soției mele.

PRIMA ARESTARE. MALMAISON, 1949

În 1949, aveam douăzeci și trei de ani, locuiam în București la o bună prietenă, la primul etaj al unui imobil pe bd. Dacia.

Era toamna, când într-o zi, pe la orele două noaptea, au dat buzna în casă patru securiști în civil, cu pistoalele în mână. Cei șase locatari ai etajului au fost toți adunați în salon și luați apoi rînd pe rînd în camerele lor, pentru a fi prezenți la percheziție. Primul am fost eu.

Pe măsuta de noapte, seara înainte de culcare, puseseam cartea lui Hitler, *Mein Kampf*. Avusesem peste zi o discuție cu un prieten și consultasem seara cartea pentru a vedea cine avusese dreptate. Unul dintre securiști, răscolind patul și trîntind cartea jos, a ridicat-o și, fără să se uite la ea, a pus-o din nou pe măsută. Apoi a luat toate cărțile din bibliotecă pe rînd și le-a scuturat, ținîndu-le de coperte.

Toate lucrurile din dulap au fost scoase, pipăite și aruncate pe jos și pe pat. În partea de sus a dulapului, pe un raft, se aflau diferite scule, un aparat vechi de radio demontat, sîrme etc.

Cu cîteva zile înainte, ținusem acolo un pachet cu capse și fitil Bickford, pe care apoi îl dădusem mai departe. Conținutul pachetului, plus muniție și alte arme și grenade proveneau de la Fortul Bragadiru. Ajungînd cu percheziția la acest raft, unul din securiști a găsit un pachet cu fitile și capse, în ambalajul lui original militar, care rămăsese rătăcit în dulap. L-a desfăcut, l-a examinat cu curiozitate, l-a mirosit și neștiind ce este, imaginîndu-și că aparține radioului demontat, l-a aruncat în grămada de lucruri scotocite de pe jos.

La un moment dat, unul din securiști și-a pus pistolul pe masă, lîngă scaunul pe care mă așezaseră. Cum la acea vreme eram pasionat de arme, mi-am dat seama că era un Beretta 9 mm, fără încărcător. Am remarcat cu voce tare și cu oarecare mîndrie că nu mă las păcălit de astfel de trucuri.

Cu timpul aveam să mă lecuiesc de a mă arăta că nu sînt prost!

Cînd s-a terminat percheziția la mine în cameră, am fost luat numai în cămașă și pantaloni între doi securiști, am coborît scările pînă la intrare, unde a mai apărut un al treilea și astfel încadrat am mers pînă la o mașină,

oprită pe str. Polonă, la vreo treizeci de metri. Unul din agenți s-a suit lângă șofer în față, iar eu între ceilalți doi, în spate. Mi-au pus cătușe la mâini, ochelari negri pe ochi și unul din cei doi m-a culcat cu capul pe genunchii lui.

Am mers cam un sfert de oră, pierzând complet simțul direcției.

La un moment dat am auzit cum se deschid niște porți metalice, mașina a mai mers câțiva metri și s-a oprit. Mai târziu am aflat că eram la Malmaison pe Calea Plevnei.

Am fost scos din mașină și, susținut și dirijat de coate, am mers câțiva metri pe un drum pavat. Un câine m-a adulmecat mîrîind. Am urcat două-trei trepte, o ușă s-a închis în urma mea și mi s-au scos ochelarii. În spatele unui birou era un civil, care mi-a cerut să-mi golesc buzunarele, să-i dau cureaua și pantofii. M-a pipăit de sus pînă jos fără să mă dezbrace și mi-a aruncat o pereche de cipici din stofă militară kaki, mult prea mari pentru mine, murdari și umezi. Mi s-au pus din nou ochelarii și am fost dus pe un coridor pînă în dreptul unei uși. Au deschis-o, m-au împins înăuntru și mi s-au scos ochelarii.

Celula avea cam doi metri și jumătate pe doi. De-a lungul peretelui din stînga, două paturi de fier suprapuse. Pe peretele din fund, un calorifer. Paturile erau făcute cu saltea de paie, cearceafuri, pătură, pernă umplută cu paie și față de pernă. Era foarte cald și mirosea a motorină. Ușa era din lemn gros și avea o vizetă.

Gardianul care mă adusese era în cămașă și purta și el cipici, iar la centură îi atîrna un toc de pistol. Din ușă mi-a dat instrucțiunile pe șoptite; a început prin a-mi spune că mă aflu la „regimul tăcerii“, că n-am voie să vorbesc, să cînt, să fluier sau să bat în pereți. Peste zi n-am voie să mă culc. Numai dacă am ceva foarte important, pot bate la ușă. Cînd aud că se deschide ușa, să mă întorc cu spatele. Apoi a închis ușa și a tras zăvorul. Deasupra ușii, foarte sus, celula fiind foarte înaltă, era o fereastră răspunzînd spre coridor. La mijlocul plafonului atîrna un bec, în permanență aprins.

Cu cîteva zile înainte de arestare, o prietenă, Anca Tyllo, mă rugase să-i dau la reparat lăntișorul unei cruciulițe de aur. Îl reparasem și pentru a nu-l pierde, fiind foarte fin, mi-l pusesem la gît împreună cu cruciulița. La percheziție scăpase neobservat. L-am scos de la gît și l-am pus în buzunarul de ceas de la pantaloni. Nu mi l-au găsit și, după opt zile cînd mi-au dat drumul, i l-am dat înapoi Ancăi.

La început, pe coridor, mi s-a părut a fi o liniște absolută, dar încet, încet, auzul mi s-a ascuțit și am început să disting pași în cipici de pîslă, uși închizîndu-se și deschizîndu-se, pocnituri din degete sau plesnituri din palmă. (Așa se chemau gardienii între ei, ca să nu vorbească.) Uneori auzeam plînsете, vaiete, care erau urmate de pași repeziți, uși deschise și închise, stigăte înăbușite și apoi liniște. Cînd am fost băgat în celulă, mi s-a spus să mă culc cu fața spre ușă și cu mîinile peste pătură, astfel ca să

mi se vadă fața și mâinile de la vizetă. Am adormit imediat. Mă simțeam istovit. Probabil reacția nervoasă! Am fost trezit de câteva ori prin bătăi ușoare în ușă, de câte ori, prin somn, mă întorceam cu fața la perete. Probabil că gardianul se uita prin vizetă la fiecare minut.

Cred că la ora cinci era deșteptarea. Trebuia să-mi fac patul apoi, celulă după celulă, eram scoși la closet. Gardianul îmi dădea o foaie de hîrtie igienică și asista cu ușa deschisă la tot ce făceam. În aceeași încăpere era și o chiuvetă, unde te spălai pe mâini și pe față. Prosop nu era; foloseam o batistă pe care mi-o lăsaseră. Toate drumurile afară din celulă se făceau cu ochelarii la ochi, cu mâinile la spate și dirijat de gardian. După toaletă și spălat, primeam în celulă o gamelă cu surogat de cafea și un sfert de pîine pentru toată ziua. Era pîine făcută în formă, cleioasă, după modelul rusec. I se și spunea bulcă rusească. O puneam pe calorifer, unde în câteva ore se întărea că abia o mai puteam rupe. La prînz primeam puțină supă limpede și un polonic de mîncare: fie cartofi, fie varză, fie arpacaș, uneori cu o bucată de carne. Seara primeam numai felul doi de la prînz. În prima zi n-am băut decît cafeaua și n-am mîncat decît pîinea.

Seara am fost scos din celulă, dus într-o încăpere, așezat pe un scaun în fața unei măsuțe mici, cu fața spre perete. Cînd mi s-au scos ochelarii, am văzut în dreapta mea un colț de birou pe care se aflau trei lămpi metalice, cu braț flexibil și abajur, îndreptate spre măsuța mea. Din cauza luminii puternice, dacă întorceam capul spre dreapta, nu vedeam nimic dincolo de lămpi. Spre stînga vedeam ușa prin care intrasem și care era capitonată. Pe măsuță era hîrtie, toc și cerneală. Vocea anchetatorului venea de dincolo de biroul pe care se aflau lămpile.

În următoarele șase zile am pierdut complet noțiunea timpului, fiind adus în această cameră de nenumărate ori, apoi în subsol, la bătaie, și în celulă, ciclul repetîndu-se fără întrerupere zi și noapte, cu stagii de ședere diferite în aceste încăperi și la intervale neregulate. Uneori, cînd ajungeam în celulă, găseam gamele cu mîncare rece și nici n-apucam să mănînc și eram din nou dus la anchetă. Alteori, cînd eram adus în celulă, mi se spunea să mă culc că e noapte și cum așteptam, eram din nou luat. A șaptea zi de la arestare eram complet abrutizat și adormeam în timpul anchetei. Primele anchete s-au succedat într-un ritm accelerat: cam două ore în anchetă și apoi cîte un sfert de oră în celulă. După aceea, timpul în anchetă s-a lungit — sau așa mi s-a părut — fiind tot mai dezorientat în privința timpului, pe măsură ce oboseala și lipsa de somn creșteau.

În primele ore de anchetă, întrebarea care revenea sistematic era: ce acțiune dușmănoasă ai întreprins împotriva regimului? Negînd că aș fi făcut ceva ilegal, urmau întrebări despre trecutul meu, despre familie, școală, facultate, prieteni etc. Apoi se revenea la întrebarea primă și totul se relua de la început. Toate răspunsurile date verbal trebuia apoi să le scriu. De fiecare dată cînd eram adus la anchetă lucrurile se repetau, astfel că am

scris, cît am stat la Malmaison, zeci de pagini dînd la infinit aceleași răspunsuri. Pe la jumătatea primei zile, s-a precizat obiectul anchetei, pe care de altfel îl bănuiam: „Ce știam și cum contribuiseam la activitatea de spionaj a vărului meu George Boian“, care fusese arestat în primăvara aceluiași an și despre care nu se mai știa nimic de atunci. Voi reveni mai tîrziu asupra acestui subiect.

Mai înfi, cîteva episoade din cursul anchetelor (pînă la precizarea obiectului interogatoriului) și despre care îmi mai amintesc.

La un moment dat, întrebările concentrîndu-se asupra vieții petrecute de mine la țară, la Ilovăț în jud. Mehedinți, și cerîndu-mi-se numele oamenilor de încredere din sat, răspunsul meu a fost că îmi amintesc foarte multe nume, dar nu știu ce să înțeleg prin „oameni de încredere“. Am fost atunci trimis în celulă și mi s-a spus că voi primi cele necesare pentru a scrie o listă cu toate numele de care îmi amintesc. Într-adevăr, peste cîteva minute ușa s-a deschis, mi s-a băgat în celulă o măsuță, un scaun, toc, hîrtie și cerneală și mi s-a spus să bat la ușa cînd voi fi terminat. Pe cîteva pagini am înșirat toate numele familiilor (bărbați, femei și copii), luînd casă cu casă, de la un cap la altul al satului. Cînd am terminat, am bătut la ușa. Gardianul a venit cu un plic și mi-a cerut să bag paginile scrise înăuntru și să lipesc plicul. După scurt timp am fost din nou dus la anchetă. Despre oamenii din sat și despre lista mea, n-a mai fost vorba niciodată.

Altă dată mi s-a pus întrebarea: „Ce oameni periculoși veneau la tatăl dumitale în casă?“ (Aici trebuie să menționez că tatăl meu murise de nouă ani, iar eu la acea dată aveam paisprezece ani!) Întrebînd ce înseamnă „periculoși“, mi s-a spus: „oameni politici, dușmani ai clasei muncitoare!“ Și de data asta mi s-a cerut să fac o listă în celulă. Ritualul cu masa, scaunul, tocul, hîrtia și la urmă plicul lipit s-a repetat. Cu toate că eram încă un copil cînd a murit tatăl meu, îmi erau clare în minte nume și personaje care ne veneau în casă pe acele vremuri. Cum tatăl meu se dedicase cu pasiune vieții politice, am înșirat pe lista mea nume de-a valma, de țărăniști, liberali, legionari, oameni de stînga, de dreapta etc., dar în capul listei am scris: Dr. Petru Groza! (Și acest spirit de frondă ieftină, pe care, cu toată teama, atunci îl practicam, mai tîrziu, cu experiența pușcăriei, l-am abandonat.) Nici despre această listă nu avea să mai fie vorba niciodată în anchetă.

Într-o zi, între două anchete, am fost dus la cîteva uși distanță de celula mea, într-o celulă amenajată în frizerie. Pe stînga, cum intrai, o oglindă, o chiuveță și un scaun de frizer. Frizerul, cu o haină scurtă albă și cu pistol la șold. Pe peretele opus, o lozincă din litere roșii, înfipte cu ace în zid. Imposibil de descifrat! Abia cînd m-au așezat pe scaun și am privit în oglindă, am înțeles ce scria: „Moarte dușmanului poporului!“ Era numai la adresa celui de pe scaun, adică a arestatului, fiind scrisă invers.

Dar să revin la anchetă. Cînd mi s-a dat de înțeles că sînt arestat în cazul Boian, am început prin a nega orice amestec. Dacă pînă aici ancheta

decursese într-un limbaj civilizat și comportarea fusese destul de corectă, de aici înainte avea să se schimbe. Nu s-a trecut la insulte, deoarece anchetatorul, pe care nu-l văzusem încă niciodată la față, avea o limbă românească aleasă și stăpînea perfect limbajul juridic. În schimb, ancheta devenea tot mai presantă și se făceau aluzii la metode care mă vor face să declar adevărul, despre ceea ce făcuse Boian cu complicitatea mea.

Iată pe scurt despre cazul Boian, atît cît știam eu la vremea aceea: G.B. primea (din nu știu ce surse) informații, pe care apoi le transmitea, prin intermediul unei ambasade străine, lui Nicolae Caranfil, care se afla în Vest. O astfel de scrisoare, cu informații economice, politice și despre diverse unități militare sovietice, mi-a încredințat-o într-o zi, pentru a fi bătută la mașină de urgență. La rîndul meu, am rugat-o pe prietena mea, la care locuiam (N.Z.) și care lucra ca dactilografă, să-mi facă acest serviciu. Totodată, vrînd să-l ajut pe prietenul meu Baby Ivanovici, a mai fost bătută la mașină o scrisoare, dictată de el, către firma Remington din S.U.A. Era vorba de procentele reprezentanței Remington, pe care el o moștenise de la tatăl lui, care valorau o sumă destul de importantă ce se afla în Statele Unite. Din cauza războiului, legăturile reprezentanței cu firma fuseseră întrerupte. Baby dorea ca firma Remington să nu pomenească într-o eventuală corespondență cu el despre această sumă, pe care să i-o țină la dispoziție acolo. La rugămintea mea și cu asentimentul lui Baby, Boian a acceptat ca o dată cu scrisoarea lui cu informații să expedieze, pe aceeași cale, și această scrisoare. I-am dat scrisorile lui G.B. în cursul dimineții, iar în aceeași zi, seara, el a fost arestat. Cînd din anchetă am înțeles că la arestare scrisorile au fost găsite asupra lui, am început prin a nega orice participare.

Mi s-au pus ochelarii la ochi și am fost condus în afara clădirii. Am simțit din nou prezența unui cîine care m-a mirosit și, după cîteva metri, după ce s-a deschis o ușă, am coborît o serie de trepte înguste și abrupte, susținut și dirijat de gardian. Ajuns jos, m-a izbit un miros de pivniță umedă și de cartofi. Fără să mi se dea ochelarii jos, mi s-a spus să-mi scot pantalonii, să mă așez pe jos cu genunchii la gură și să-mi cuprind picioarele cu brațele. Mi-am dat seama că în jurul meu erau mai multe persoane. Apoi mi s-au legat mîinile cu o sfoară și mi s-a trecut o rangă pe sub genunchi după care, cu o mișcare bruscă, am fost ridicat de capetele rîngii în aer. Capetele rîngii au fost așezate pe două bare de fier care ieșeau din perete și astfel, atîrnat cu capul în jos, prezentam în cea mai avantajoasă poziție fundul, peste care mi-au aplicat o cîrpă udă. A urmat prima lovitură... cred că de ciomag. Din cîte mi-aduc aminte, nu durerea loviturii era atît de mare, cît spaima. După cîteva lovituri, nu multe, cred că vreo șase—șapte, am început să urlu. Cineva m-a întrebat dacă m-am hotărît să spun adevărul. Am spus că da. Am fost coborît din agățătoare, dezlegat, mi-am îmbrăcat pantalonii și am fost dus în camera de anchetă. Ședințele din pivniță s-au

repetat de trei ori. Am mai fost bătut de două ori în același fel ca prima dată, numai că numărul loviturilor s-a ridicat la vreo douăzeci. La a treia ședință din pivniță, în timp ce mă loveau, legăturile de la mâini mi s-au desfăcut și am rămas atârnat ca la trapez de ranga care-mi trecea pe sub genunchi. Instinctiv, cu mâinile libere, mi-am smuls ochelarii de la ochi și am putut vedea pentru câteva clipe scena: pereți de cărămidă netencuită și într-un colț, o grămadă de cartofi. Din cei trei indivizi care erau în pivniță, unul ținea în mână ciomagul cu care mă lovea, iar pe altul l-am recunoscut ca fiind unul din gardienii de pe coridorul celularului. Imediat unul din ei s-a repezit la mine înjurând și mi-a legat brutal peste față o cârpă de sac udă, care se afla pe jos. Mi-a strâns-o atât de tare că mi-a rupt buza, care a început să-mi sângereze. Apoi operațiunea a continuat. A patra oară când am fost dus în beci, înainte de a mă lega pe rangă și a mă agăța sus, nu mi s-au mai scos pantalonii. Mi-au scos cîpicii și mi-au dat să încălț o pereche de bocanci scorojiți, fără șireturi și cu câteva numere mai mari, probabil buni pentru orice picior. În timp ce-i încălțam, mi-am dat seama pe pipăite (fiind cu ochelarii la ochi) că nu aveau tocuri. Atârnat în aceeași poziție, cu capul în jos, a urmat o serie de lovituri la tălpi, cu o rangă – vreo zece, cred. Îmi amintesc că în afara durerii pe locul unde lovea ranga și a usturimii pe întreaga talpă a piciorului provocată de plesnitura bocancului prea larg, simțeam lovitura în ceafă și în creștetul capului.

Și așa, cu ședințele din pivniță, alternînd cu cele din camera de anchetă, au trecut câteva zile. De așezat pe scaun nu-mi prea venea la îndemînă, iar după ultima bătaie tălpile mi se umflaseră și călcam greu. Nedormit de câteva zile, mai mult de abrutizare, spaima mi se atenuase, așa că ceea ce simțeam, în primul rînd, era o totală extenuare. În anchetă, încet, încet, cedasem și recunoscusem tot ceea ce ei știau deja. Încercasem să spun că eu bătușem la mașină textele scrisorilor, ca s-o scot din cauză pe prietena mea N.Z. Anchetatorul, intrînd în amănunte și cerîndu-mi să-i spun exact cît timp mi-a luat dactilografiatul textelor, cum nu bătușem în viața mea la mașină, am dat un timp care nu putea fi real. Apoi faptul că prietena mea, la care locuiam, era dactilografă, avînd mașină de scris acasă, i-a dus repede la adevăr. Am fost obligat să recunosc, rămînînd pînă la urmă cu o idee fixă în cap, așa buimăcit cum eram: să spun că atît ea cît și prietenul meu Ivanovici habar nu aveau de ceea ce făcea G.B. și pe ce căi urma să trimită scrisorile. Am reușit să rămîn pe poziția asta pînă la urmă. Și cum, așa cum am mai spus, în toate anchetele scriam mereu și mereu aceste răspunsuri, cu timpul ajunsesem să le redau, să le redactez exact cu aceleași cuvinte și aceleași fraze, așa încît, la un moment dat, anchetatorul mi-a spus enervat: „Ai învățat răspunsurile pe dinafară!“ De mai multe ori în timpul anchetei am auzit mai multe persoane care vorbeau pe șoptite cu anchetatorul. Era și o voce de femeie. O dată, cînd ancheta se opriase asupra informațiilor cu privire la unitățile sovietice, a intervenit cu câteva întrebări o altă voce, cu

un puternic accent rusesc. Aveam să aflu mai târziu, în închisoare, că pe acea vreme erau consilieri sovietici.

Într-o altă zi (sau noapte), după ce din nou, pentru a nu știu cîta oară, se revenise la întrebări cu privire la activitatea politică a tatălui meu, într-un moment de extenuare maximă mi-am lăsat capul pe masă, pătînd cu sîngele care-mi curgea din buza ruptă hîrtia de scris. M-am trezit deodată cu o mîină pe umăr și cu vocea anchetatorului, spunîndu-mi: „Lasă, că n-a făcut numai rău tatăl dumitale!” Am întors capul și atunci l-am văzut prima dată la față pe anchetator. Părea să aibă în jur de patruzeci de ani, cu părul negru lucios, piele destul de închisă și ochi verzi. Era un bărbat frumos, îngrijit îmbrăcat, iar la mîină purta o șevalieră de aur. Mi-a spus să întorc capul la perete, s-a retras din nou în întuneric și m-a avertizat că dacă vreo dată îl văd pe stradă să traversez și să plec în direcție opusă. Mi-am dat seama că în acel moment fusese singur cu mine în cameră, iar vorbele lui mi-au adus o licărire de speranță.

În a opta zi de la arestare, dimineata, am fost scos pentru ultima dată la anchetă. Cum am intrat pe ușă, gardianul mi-a scos ochelarii, iar anchetatorul mi-a spus să mă întorc cu spatele și să-mi dau pantalonii jos. Imediat m-am gîndit că voia să constate în ce stare mă aflu și cît de vizibile sînt urmele anchetei. Am făcut cu un gest destul de rapid ce mi se cerea, ridicîndu-mi imediat din nou pantalonii. Apoi m-a întrebat dacă mă mai dor tîlpile. Am răspuns că nu, deși nu era adevărat și cînd mi-a spus să mă așez la locul meu în fața măsuței, m-am îndreptat cu un pas sigur spre ea, cu toate că la fiecare pas simțeam junghiuri în tîlpi. Bănuiam că-mi vor da drumul și nu voiau să fie vizibile urmele tratamentului. În această ultimă ședință s-a trecut din nou în revistă tot ce declarasem de atîtea ori pînă atunci, însă tonul se schimbase. Între altele mi s-a spus, aproape de bătaile din pivniță, că aceste metode nu le aparțin lor, că ei sînt împotriva acestor procedee și că nu le-ar aplica niciodată, dacă nu le-ar cere anchetatul prin atitudinea lui dușmănoasă.

După ce am fost adus înapoi în celulă, cu toate că era ziuă, mi s-a spus că am voie să mă întind pe pat. M-am culcat și am adormit pe loc, netrezindu-mă decît seara, scuturat de umăr de un gardian. Mi-a pus iar ochelarii și m-a scos din celulă. Cînd mi i-a luat de la ochi, mă aflam în camera în care, cu opt zile înainte, îmi făcusem intrarea la Malmaison. Mi s-au dat curea, pantofii și obiectele ce-mi fuseseră reținute atunci. Am fost pus să semnez o declarație-formular prin care mă obligam să nu spun nimănui tot ce văzusem și ce mi se întîmplase în aceste opt zile, în caz contrar făcîndu-mă vinovat de divulgare de secrete de stat și pasibil de condamnare. Mi-am încălțat cu greu pantofii, avînd încă tîlpile umflate. Mi s-au pus iar ochelarii și am fost scos din clădire. Pe drum, pînă la mașina în care m-am urcat, am simțit iar răsuflarea cîinelui. De data asta eram fără cătușe și numai cu un singur securist lîngă mine, în spate. În față, șoferul și încă

unul. Din nou am fost culcat cu capul în poala celui de lângă mine. După vreun sfert de oră, mașina s-a oprit. Am fost ajutat să cobor și, o dată în picioare pe trotuar, mi s-au tras ochelarii de pe ochi, ușa s-a trântit și mașina a demarat în viteză.

Eram pe bd. Dacia la colțul cu str. Dimitrie Orbescu. Era ora zece seara. După cinci minute eram acasă, unde și prietena mea se întorsese cu câteva minute mai înainte. Fusese și ea ridicată de acasă, în noaptea următoare arestării mele. Ancheta ei fusese mai ușoară, fără atîta insistență și fără maltratări. Recunoscuse că bătuse scrisorile la mașină, fără să cunoască rostul și destinația lor. În aceeași noapte cu mine, fusese arestat și B. Ivanovici. După o anchetă de trei zile, fusese eliberat. O dată acasă, prima dorință mi-a fost să fac o baie caldă. Spatele mi-era vînat, iar tălpile încă umflate. Durerile cedaseră locul unor mîncărimi, care urmau să mai dureze cîteva zile.

În săptămîna care a urmat, aveam să aflu cîteva lucruri care mi-au dat explicația unei anumite comportări a anchetatorului și care aveau să-mi ofere încă trei ani de libertate. Cu ani de zile în urmă, înainte de război, într-o noapte la Iași, la ușa doctorului Gatoski, se prezintă, disperat, un tînăr. Îl roagă pe doctor să-i salveze nevasta însărcinată, care se afla acasă în stare gravă. Doctorul răspunde apelului, pleacă împreună cu tînărul în toiul nopții, intervine în ultimul moment și salvează femeia de la moarte. Tînărul de la acea vreme era avocat și se numea Grigore Burdan. Acum, în 1949, purta numele de Grigoriu Burdea (nume conspirativ) și era unul din cei trei atotputernici ai serviciilor de anchetă de la Malmaison din Calea Plevnei. Era cel care mă anchetase. Grigore Burdan era originar din regiunea Panciu și, după ani, în închisoare, aveam să cunosc mulți deținuți care trecuseră prin grozăviile anchetelor lui, anchete pe lângă care cea pe care o suferisem eu fusese floare la ureche. Și, revenind acum la dr. Gatoski (care urma să devină celebrul radiolog de mai tîrziu), el nu era altul decît tatăl vitreg al bunului meu prieten B. Ivanovici. Așa se face că, în acele zile în care noi ne aflam în arest la Malmaison, dr. Gatoski a fost anunțat de Grigore Burdan, de care nici nu-și mai amintea, că B. Ivanovici va fi în curînd eliberat, în amintirea binelui făcut la Iași.

Tot în aceleași zile în care noi ne aflam la Malmaison, mama a primit un telefon. O voce de femeie, care nu și-a dat numele, i-a spus să nu fie îngrijorată, pentru că în cîteva zile voi fi din nou acasă. Mama a ajuns la convingerea că în spatele acestei comunicări se afla Tutu Georgescu, care de pe atunci era bănuită a avea legături cu Securitatea.

Oricum, așa se face că ne-am trezit din nou liberi, iar primul meu contact cu Securitatea a fost ca un vis urît, pe care foarte repede l-am uitat. Cu lipsa de experiență, înconștiența și entuziasmul tinereții, n-am înțeles nimic din fenomenul pe lângă care doar trecusem și am considerat episodul încheiat. Ca mai toți tinerii de vîrsta mea din acele timpuri, eram în căutarea oricărei ocazii care mi s-ar fi oferit, ca să facem ceva împotriva regimului.

Cuprins

<i>Nota autorului</i>	7
Prima arestare. Malmaison, 1949	9
A doua arestare, iulie 1952. La Interne	17
În arestul Securității Pitești	20
La Penitenciarul Pitești	33
Procesul	37
Din nou la Penitenciarul Pitești	43
Plecarea spre București	53
Văcărești	55
Jilava. Fortul nr. 13	59
Plecarea din Jilava	70
La mina de la Cavnic (Capnic)	73
Cavnic. Crăciunul 1952	134
Paștele la Cavnic	167
Ne pregătim de evadare, mai 1953	183
Sîmbătă, 6 iunie 1953. Evadarea de la mina Cavnic	194
Evadați. Prin pădurile Maramureșului și ale Bucovinei	208
Evadați. La București	257
Duminică, 13 septembrie 1953. Din nou arestat. La Interne	309
În anchetă. La Securitatea din Calea Rahovei	324
În anchetă. La Securitatea din Baia Mare	355
În lanțuri. La penitenciarul din Oradea	368
Procesul. Greva foamei	414
Plecarea de la Oradea	455
La Aiud. Zarca Aiudului	466
<i>Indice de nume</i>	567